

теми контролю, готовність до розвитку, потребу в адаптації та удосконаленні.

Принцип адекватності в побудові системи контролю потребує врахування особливостей об'єкта контролю конкретного підприємства, а також притаманних йому специфічних завдань та обмежень проведення управлінських процедур.

Отже, діяльність, пов'язана із здійсненням контролю, – обов'язкова умова досягнення цілей підприємства, а комунікація є одночасно зовнішнім чинником даного процесу, засобом ефективної дії та внутрішньою характеристикою активності. Це виражається через отримання зворотного зв'язку. Тому без налагодженої комунікації на підприємстві, без різностороннього обміну думками та інформацією не може бути ефективною взаємодії задля забезпечення своєчасного та якісного контролю, а отже й управління.

Ефективно налагоджена комунікація в процесі контролю дає можливість максимально швидко отримувати інформацію про стан досягнення підприємством визначених цілей та завдань. Це сприяє скороченню витрат людських, матеріальних та фінансових ресурсів, прийняттю своєчасних і обґрунтованих управлінських рішень з метою виправлення ситуації. Окрім того, підвищується ефективність управлінських впливів та забезпечується адаптація підприємства до факторів, які визначають ситуацію на ринку.

Варто зауважити, що найбільш перспективним напрямом впровадження змін в системі управлінського контролю вітчизняних підприємств є налагодження ефективного обміну інформацією у даній сфері, підвищення загального рівня вітчизняної бізнес-культури та розуміння керівниками важливості удосконалення комунікаційного інструментарію в управлінську діяльність.

Перелік використаних джерел:

1. Лігоненко Л.О. Антикризове управління підприємством: теоретико-методологічні засади та практичний інструментарій. – К.: Київ.нац.торг.-екон.ун-т, 2001. – 580 с.
2. Соколян М. Внутрішній комунікаційний аудит. Діагноз: людський чинник // Києво-Могилян. бізнес-студія. – 2004. – № 9. – С. 15.

*Стохла Наталія,
студентка групи РКМ-51*

ОЦІНКА ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ В ШВЕЙНОМУ ВИРОБНИЦТВІ

Методи оцінки виробничих запасів підприємства напряму пов'язані з ефективністю процесів управління. Адже, як зазначають Н.Л. Скоробогата та В.Ф. Шпак "обраний підприємством метод оцінки вибуття запасів є елементом облікової політики підприємства"[4, с.167]. Саме тому, при формуванні облікової політики підприємства значну увагу необхідно приділяти оцінці.

Вагоме значення має оцінка виробничих запасів при їх списанні, оскільки, як зазначає Г.С. Суков, "... саме тут виникають проблемні питання, пов'язані з вибором найбільш оптимального методу, варіанту впливу на вартість продукції, що виготовляється, ціну готових виробів, попит споживачів і розмір прибутку, одержаного від реалізації, корегуванням економічного ефекту діяльності у звітах для інвесторів" [6].

У процесі оцінки виникає багато труднощів, так як вартість — абстрактний єдиний показник, на який впливає багато факторів (фінансовий, технічний, комерційний, культурний і соціальний). Виходячи з цього, для того, щоб обрати одиницю та метод виміру вартості потрібно вирішувати питання, якому із факторів віддати перевагу.

В. В. Сопко оцінювання трактує як спосіб вартісного визначення господарських фактів – явищ і процесів, за допомогою якого натуральні (речові і трудові) характеристики перетворюються на вартісні[5, с. 60]. Р. Л. Хом'як вважає, що оцінка – це відображення об'єктів обліку в єдиному грошовому вимірнику з метою узагальнення їх в цілому на підприємстві[8, с. 19]. М. В. Кужельний та В. Г. Лінник зазначають, що необхідно постійно порівнювати витрати підприємства з результатами його господарської діяльності, контролювати виконання окремих показників, здійснювати відповідні групування засобів виробництва або коштів з метою отримання узагальнених даних за єдиним вимірником в цілому по підприємстві завдяки способу, який називається оцінкою[3, с. 56].

Відпуск виробничих запасів на швейних підприємствах здійснюється за одним з методів, зазначених у П(С)БО 9 "Запаси", а саме:

- ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів;
- середньозваженої собівартості;
- собівартості перших за часом надходження (ФІФО);
- нормативних затрат;
- ціни продажу.

Придбані, отримані або вироблені запаси зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю. З цього приводу, О.В.Чумак [9] серед проблем обліку запасів наголошує на проблемі формування первісної вартості запасів і відображення її на рахунках фінансового обліку, обліку витрат по зберіганню запасів та вибору методу оцінки вибуття запасів.

Первісну вартість запасів визначають залежно від шляхів їх надходження на підприємство, а також джерел надходження. Запаси на підприємство можуть надходити в результаті: придбання за плату; виготовлення власними силами підприємства; безоплатного одержання; придбання у вигляді обміну на подібні запаси; придбання у вигляді обміну на неподібні запаси; внесення до статутного капіталу підприємства; інших операцій.

Так, метод обліку за ідентифікованою собівартістю передбачає використання або продаж запасу за собівартістю придбання кожного його виду. Такий метод доцільно застосовувати до тих видів виробничих запасів, які є незамінними один одним. При застосуванні цього методу рух вартості виробничих запасів співпадає з їх фактичним рухом. До того ж величину відпущених запасів і їх залишків обліковують за фактичною вартістю.

На недоцільність використання методу ідентифікованої собівартості до групи власних виробничих запасів швейних підприємств вказують такі причини, як: в багатьох випадках важко і практично не можливо прослідкувати рух конкретного виду запасу, по-друге, встановити, який матеріал і з якого придбання використано, а який залишився в запасі, можна лише зі значною часткою умовності і, по-третє, метод є досить обтяжливим і непрактичним через вартісну нестабільність одиниці запасів.

Якщо використовують метод середньозваженої собівартості, то оцінку проводять за кожною одиницею запасів. Середнє значення зазвичай обчислюється на періодичній основі, хоча цілком обґрунтованим може бути і обчислення середнього значення з отриманням кожної додаткової партії запасів. Собівартість запасів, розрахована за методом середньозваженої собівартості, буде залежати від їх придбання запасів за вищою ціною наприкінці місяця. За рахунок питомої ваги цінних запасів, придбаних наприкінці місяця, у загальній сумі запасів середньозважена ціна одиниці запасів буде вищою, а відповідно, собівартість запасів, що вибули, збільшиться, що буде сприяти зниженню податку на прибуток.

Цей метод найбільш простий і найменш трудомісткий у застосуванні. Проте, саме простота у вирахованні містить загрозу легкого маніпулювання цифрами в бік завищення або заниження показників витрачених запасів.

За методом ФІФО (його ще називають методом оцінки запасів за цінами перших закупок) першими вибувають запаси, які надійшли першими. Тобто рух виробничих запасів відбувається у порядку черговості їх надходження за принципом: перший на склад – перший зі складу. Відповідно одиниці, що залишаються в запасах на кінець звітної періоду, вважаються тими, що надійшли першими.

Г.С. Суков зазначає "Часто виникають такі ситуації, коли рух вартості виробничих запасів в процесі їх обігу може як співпадати, так і не співпадати з фізичним рухом матеріалів, які купують з метою використання їх у

виробництві. Це пов'язане з тим, що облік на підприємствах слід вести у відповідності з припущенням, що у виробництво першими відпускають зі складу ті виробничі запаси, які першими надійшли, що пояснюється передусім їх фізичним та моральним старінням, однак це не завжди так, оскільки підприємства можуть використовувати інші припущення" [6].

Метод доцільно використовувати на швейних підприємствах, так як він є простим у використанні, запобігає можливості маніпулювання прибутком та сприяє відображенню запасів у балансі підприємства за вартістю, яка приблизно збігається з їх поточною ринковою вартістю.

До того ж при застосуванні даного методу рух вартості запасів максимально наблизений до фізичного їх руху, причому чим частіше здійснюється придбання і витрачання запасів, тим ближчим є це наближення.

Недоліком застосування методу ФІФО є те, що в період інфляції він забезпечує наявність не виправдано завищеної суми прибутку, так як при зростанні цін на запаси швейне підприємство підвищує реалізаційні ціни на продукцію, не враховуючи при цьому, що виробничі запаси були придбані до моменту росту цін.

Якщо ж вибулі виробничі запаси оцінюють з використанням встановлених норм витрат на одиницю продукції та діючих цін, то в подальшому необхідно постійно порівнювати фактичні та нормативні показники. Коливання купівельних цін, нестабільність економіки, важке фінансове становище швейних підприємств не сприяють практичному застосуванню даного методу.

Останній метод, який зазначено у П(С)БО 9 «Запаси» є метод ціни продажу. Як свідчить практика, даний метод доцільно застосовувати на швейних підприємствах, які крім виготовлення швейних виробів здійснюють торговельну діяльність з приблизно однаковим рівнем торгової націнки.

За цим методом собівартість реалізованих товарів визначається як різниця між реалізаційною їх вартістю і сумою торгової націнки на ці товари. В свою чергу середній відсоток торгової націнки вираховується шляхом ділення суми залишку торгових націнок на початок звітнього місяця і торгових націнок у продажній вартості товарів, одержаних у звітньому місяці, на суму реалізаційної вартості залишку товарів на кінець звітнього місяця та реалізаційної вартості проданих у звітньому місяці товарів.

В умовах зростання цін на запаси формула ФІФО забезпечує найбільш низьку собівартість продажу, і, відповідно, найбільшу суму прибутку. Водночас, за даним методом вартість запасів, яка знайде відображення у балансі підприємства на кінець звітнього періоду, буде найбільш відповідати їх фактичному вартісному виміру.

В свою чергу середньозважена собівартість продажу забезпечує більш рівну величину прибутку, зазнає меншого впливу закупівельних цін, проте

розрахунок (за даним методом) є складнішим, і в умовах зростання цін собівартість запасів на кінець звітного періоду, звичайно, є нижчою за їх ринкову вартість.

Крім того, при застосуванні методу середньозваженої собівартості вираховується середня ціна запасу, в результаті чого згладжується нерівність цін на придбані протягом звітного періоду запаси. А відтак, втрачається контроль за тенденцією їх змін, що в умовах значного коливання цін є значним недоліком, який вказує на недоцільність застосування даного методу і перевагу методу ФІФО.

Отже, у процесі діяльності суб'єктів господарювання фактична собівартість запасів підлягає суттєвим коливанням. Тому для їх оцінки на конкретну дату необхідно користуватися різними методами. Вибір методу оцінки здійснюється господарюючим суб'єктом самостійно в рамках прийнятої облікової політики, що впливає не тільки на величину витрат виробництва, продажу чи собівартість, але й на прибуток і суму сплачуваних податків. Найоптимальнішим методом оцінки виробничих запасів для швейних підприємств, які займаються виготовленням виробів є метод ФІФО, використання якого забезпечує контроль за рівнем цін на запаси, а при здійсненні виробничої і торгівельної діяльності – ще й метод ціни продажу.

Список використаної літератури:

1. Білоусова, І. Проблеми обліку та оцінки виробничих запасів [Текст] / І. Білоусова, М. Чумаченко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – № 4. – С. 3.
2. Гончаров Ю.В. Оцінка виробничих запасів: вітчизняний та зарубіжний досвід / Ю.В. Гончаров, І.В. Кравченко // Облік і фінанси АПК. – 2011. – №1. – С. 50-53.
3. Кужельний М. В. Теорія бухгалтерського обліку/ Кужельний М. В., Лінник В. Г.. – К., 2001. – 334с.
4. Скоробогата Н.Л. Бухгалтерський облік за національними стандартами: [посібник] / Н.Л. Скоробогата, В.Ф. Шпак. - К.: НАУ, 2005. - 422 с.
5. Сопко В. В. Бухгалтерський облік: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Сопко В.В. – [3-тє вид.]. – К.: КНЕУ, 2000. – 245с
6. Суков Г.С.Вирішення проблем обліку запасів/ Суков Г.С. // Вісник Житомирського державного технологічного університету / Економічні науки. –Житомир: ЖДТУ, 2005. – №2 (32). – 340 с. – С.187-195.
7. Сук П. Методи оцінки матеріальних запасів / П. Сук // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2006 - № 20. – С. 2-7.

8. Хом'як Р.Л. Бухгалтерський облік в Україні [посібник] / Р. Л. Хом'як – вид. 3-тє доп. і перероб. – Л.: «Інтелект-Захід», 2004. – 817с.
9. Чумак О.В. О проблеме учета и контроля запасов промышленного предприятия / О.В. Чумак // Логистика проблемы и решения международный научно-практический журнал. – 2007. - №1. – С. 78-79.

*Стрижак Степан,
студент групи РКМ-51*

ЗМІСТ І МЕТА ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ

Поняття облікової політики є порівняно новим для вітчизняної науки. Не дивлячись на значну кількість публікацій у фахових виданнях, присвячених проблемам облікової політики, залишається багато невирішених питань як теоретичного, так і прикладного характеру. Зокрема, недостатньо напрацьованими є теоретичні положення, пов'язані з трактуванням сутності, рівнів, структурних елементів, інструментів облікової політики, і як наслідок наявні суттєві проблеми у практиці ведення обліку.

У широкому сенсі "політика" - це будь-яка програма дій, це всі види діяльності по самостійному керівництву чим або з ким-небудь [1].

Облікова політика як спосіб організації господарювання розглядалась ще у 1901 р., зокрема, в статті “Моменты, определяющие нормирование официального учетного процента. Учетная политика” – автор С.М. Барац. Про облікову політику як облікову категорію почали вести мову в США у 1932 році і пов'язано це зі розробленням облікових стандартів. Появу терміну «облікова політика» в офіційній лексиці обліку пострадянських країн пов'язують з процесами його реформування відповідно до ринкових відносин шляхом гармонізації з міжнародними стандартами [2].

У літературних джерелах можна виділити два підходи до визначення облікової політики. Перший - практично дублює законодавче трактування облікової політики і визначає її як сукупність принципів, методів і процедур, які використовують підприємства для складання та подання фінансової звітності. Другий - трактує облікову політику в широкому розумінні як управління обліком та у вузькому як сукупність способів ведення обліку (вибір конкретних методик ведення обліку).

С.В.Свірко виділяє два випадки, на основі яких здійснюють формування облікової політики на підприємстві:

1) підприємство обирає один із варіантів, який передбачений законодавством;

2) підприємство самостійно розробляє способи ведення обліку, якщо не розроблена законодавча регламентація [3].